

KOVÁCS ISTVÁN
Bella István és az Ősök

Bella István ezerkilencszázhetven táján ösztöndíjasként tanult lengyelül. Varsóban. Lázár Ervinnel együtt, akit akkortájt mindenüvé követett *a fehér tigris. Az ifjúság múzeumába* is, ahová pedig nem szabadott állatot bevinni. Hacsak szeretettel nem. Aki bűbájosnak képes, az előtt minden ajtó megnyílik. Bella István és Lázár Ervin a varsói Budapest étterem konyhájába is bemehettek. Merthogy az élőbeszédet ott lehet legjobban gyakorolni... A konyhában. A főszakács tőlük tanult meg nokedlit szaggatni. Nem lehet tudni, ki miben ért el jobb eredményt...

Adalékkul Bella *szaggatott világához* és szaggatott nyelvtanfolyamához még annyit, hogy egy mély lélegzetet véve lefordította Adam Mickiewicz drámáját, az *Ősöket*. Amelyről azt tartják, hogy az európai romantika csúcsteljesítménye. És nem kis teljesítményként elveszítette a kéziratot. „Nem baj. Átültetem még egyszer...” – mondta választékosan a sopánkodóknak, így nekem is, hozzátéve: „Jobb lesz az elveszetténel...”

Huszonöt éven át dolgozott a fordításon. A végén már mindent elárasztott a pogányságból kereszténységbe tartó körmenet s a drezdai ősök sodró tragédiája. Bella álombeszédének nappalokat az éjszakáktól elrekesztő töltéseinek fel-feltörték a lengyel nyelv buzgárjai. A költő Mickiewicz nyelvén beszélt. Ezt követően már a világ legtermészetesebb dolgának tartottuk, hogy megjelenjen a magyar *Ősök*. A kiadás gondja is az övé lett. Amikor a Lengyel Írók Társaságában köszönetet mondtak neki érte, egyetlen szóval válaszolt: *drobiazg*, azaz *potomság*. Lehet, hogy e kifejezés zavarában jutott az eszébe. De talán Petőfire gondolva tudatosan fogalmazott ily tömören – Varsótól véve búcsút akkor ott. Évekkel az örök búcsú előtt.

